

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 53/2024-73

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného doc. PhDr. JUDr. Marcelou Tittlovou, PhD., LL.M., advokátkou, Bernolákova 492/5, Modra, proti postupu Krajskej prokuratúry v Trnave v konaniach sp. zn. 1KPt 151/22/2200 a sp. zn. 1 KPt 256/22/2200 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Krajskej prokuratúry v Trnave v konaní sp. zn. 1 KPt 151/22/2200 **b o l i p o r u š e n é** základné práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **800 eur**, ktoré **j e** Krajská prokuratúra v Trnave **p o v i n n á** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajská prokuratúra v Trnave **j e p o v i n n á** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a tieto zaplatiť jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. marca 2023, ktorú doplnil prostredníctvom ústavným súdom ustanovenej advokátky, domáha vyslovenia porušenia základných práv na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupmi krajskej prokuratúry pri vybavení jeho trestného oznámenia

v súvislosti s jeho zadržaním a vypočúvaním 16. a 17. apríla 2022 s tým, že krajskej prokuratúre bude prikázané konať a bude mu priznané finančné zadost'účinenie 80 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ bol 16. apríla 2022 zadržaný pri páchaní trestného činu. Za to mu bolo vznesené obvinenie pre zločin prevádzachstva a následne bol rozsudkom okresného súdu z novembra 2022 uznaný vinným a bol mu uložený aj trest odňatia slobody, ktorý najprv vykonával na Slovensku a následne v Česku.

3. Počas na Slovensku vedeného trestného konania sťažovateľ 14. júna 2022 podal trestné oznámenie, ktoré bolo doručené 17. júna 2022 Krajskej prokuratúre v Bratislave, ktorá ho následne postúpila Krajskej prokuratúre v Trnave. Sťažovateľ v ňom uviedol, že 16. a 17. apríla 2022 bol naňho v priebehu zatýkania a vypočúvania vyvíjaný nátlak a došlo k jeho zastrašovaniu a psychickému týraniu. Podľa sťažovateľa policajti a vyšetrovateľka na neho kričali a hrozili násilím. Zároveň bol na policajnej stanici postavený čelom k stene na chodbe pri otvorenom okne. Opakovane bol vypočúvaný a zasielaný naspäť na chodbu, kde stál približne do 2.00 h rána, hoci zadržaný bol okolo 13.10 h. Sťažovateľ popísal, že ho policajt chytil pod krk a sediaceho na stoličke ho prirazil k stene, pričom sa mu pokúšal odomknúť telefón, aby sa dostal k jeho dátam. Ďalej tvrdil, že po umiestnení do cely bol o 3.00 h zobudený a nútený podpísať dokumenty, ktoré najprv podpísať nechcel, ale následne ich podpísal s poznámkou, že ich musel podpísať hneď. V ďalší deň pri opätovnom výsluchu mu vyšetrovateľka čítala, že vyhlasuje, že naňho nebol vyvíjaný žiadny nátlak, čo žiadal, aby zmazala. Uviedol, že škrtenie považoval za nátlak, na čo mu policajti údajne odvetili, že ho mohli dobiť a že by to nahlásili ako sebaobranu, pričom on by bol obvinený z ďalšieho trestného činu. Ďalej mu vraj popisovali rôzne praktiky, ktoré naňho mohli použiť.

4. Popri tomto podaní bol generálnej prokuratúre 15. júla 2022 doručený návrh sťažovateľa podľa § 363 Trestného poriadku, ktorým žiadal zrušiť uznesenia o vznesení obvinenia. S poukazom na trestné oznámenie namietal, že došlo k porušeniu čl. 3 dohovoru a práva na obhajobu podľa čl. 6 dohovoru. K tomuto podaniu sťažovateľa sa generálnej prokuratúre vyjadrila prokurátorka Krajskej prokuratúry v Trnave v stanovisku z 1. augusta 2022 tak, že sťažovateľ zápisnicu o výsluchu obvineného 17. apríla 2022 podpísal bez akýchkoľvek výhrad, nežiadal o jej opravu ani doplnenie, výsluch bol vyšetrovateľkou vykonaný v súlade so zákonom, sťažovateľ nebol nijak k výpovedi donucovaný a po poučení odmietol vypovedať. Generálna prokuratúra návrhu sťažovateľa nevyhovela. Krajskej prokuratúre v Trnave boli postúpené ďalšie podania sťažovateľa, ktorými sa obracal na iné orgány z dôvodu porušenia čl. 3 a 6 dohovoru a ktorými namietal nečinnosť pri vybavovaní jeho trestného oznámenia a žiadal byť informovaný o jeho vybavení.

5. Krajská prokuratúra 14. marca 2023 upovedomila sťažovateľa, že všetky jeho podania boli vyhodnotené komplexne a podľa ich obsahu v stanovisku z 1. augusta 2022 k jeho návrhu podľa § 363 Trestného poriadku s tým, že v postupe polície nebola zistená žiadna trestná činnosť. Podanie sťažovateľa zo 14. júna 2022 označené ako trestné oznámenie vzhľadom na jeho obsah preto nebolo posúdené ako trestné oznámenie. To, že sťažovateľ nevzniesol námietky bezprostredne počas výsluchov pred vyšetrovateľkou a sudcom pre prípravné konanie, považovala krajská prokuratúra za obštrukciu. Upozornila zároveň, že sťažovateľ podával opakovane podania

v podstatne podobného charakteru. Napokon dodala, že postoj sťažovateľa v konaní pred súdom, v ktorom urobil vyhlásenie o vine, svedčí o jeho stotožnení sa s postupmi orgánov činných v trestnom konaní.

III.

6. Sťažovateľ zdôrazňuje, že trestným oznámením žiadal prešetriť postup polície pri jeho zadržení a vypočúvaní, no o tom nikto nekonal. Krajská prokuratúra zanedbala svoju povinnosť s úmyslom zmariť uplatnenie jeho práv a zakryť trestnú činnosť osôb, ktoré ho vypočúvali. Upovedomenie, v ktorom bolo vysvetlené, ako bolo naložené s jeho trestným oznámením, dostal až po mnohých výzvach vrátane ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ poukazuje na odlišnosť trestného oznámenia a návrhu na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku z hľadiska odlišnosti štátnych orgánov, ktoré o nich rozhodujú. Stanovisko krajskej prokuratúry nenahrádza rozhodnutie o trestnom oznámení. V jeho veci tak nebolo rozhodnuté zákonom predpokladaným spôsobom. Právny názor na trestné oznámenie krajská prokuratúra nevyjadrila v žiadnom rozhodnutí, tak ako to predpokladá § 197 Trestného poriadku, a preto bol takýto postup nezákonný a v rozpore s právom na inú právnu ochranu. Sťažovateľ zdôrazňuje, že krajská prokuratúra sa s jeho trestným oznámením vysporiadala až v marci 2023.

7. Generálna prokuratúra k ústavnej sťažnosti uviedla, že zo stanoviska z 1. augusta 2022 skutočne vyplývajú odkazy na výpovede sťažovateľa o tom, že na neho nebol počas jeho výsluchu vyvíjaný žiaden nátlak. Zároveň uviedla, že neexistuje žiadna prekážka veci rozhodnutej, ktorá by bránila opätovnému preskúmaniu trestného oznámenia sťažovateľa. Vzhľadom na záver z 22. apríla 2024, že trestné oznámenie sťažovateľa nebolo vybavené v celom rozsahu, generálna prokuratúra dala Krajskej prokuratúre v Trnave pokyn bezodkladne preveriť trestné oznámenie Úradom inšpekčnej služby podľa § 196 a nasl. Trestného poriadku. Súčasne vzhľadom na časový odstup od podania trestného oznámenia uložila vybaviť trestné oznámenie rýchlo a dôsledne tak, aby bolo vydané vecné rozhodnutie v čo najkratšom možnom termíne. Podľa generálnej prokuratúry tak bol odstránený bezprostredný a trvajúci zásah, ktorý by mohol mať vplyv na pozíciu sťažovateľa.

8. K vyjadreniu generálnej prokuratúry sťažovateľ uviedol, že na ústavnej sťažnosti trvá, keďže je zrejmé, že krajská prokuratúra o jeho trestnom oznámení dva roka nekonala.

IV.

9. Trestné oznámenie ako forma inej ako súdnej ochrany nezaväzuje orgány činné v trestnom konaní začať trestné konanie. Právo oznamovateľa na začatie trestného stíhania negarantuje ústava (II. ÚS 88/99, II. ÚS 42/00, III. ÚS 176/07) a ani dohovor (napr. Perez proti Francúzsku z 12. 2. 2004). Z čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že oznamovateľ trestnej činnosti má právo na to, aby sa kompetentný orgán, ktorým bola v tomto prípade prokurátorka krajskej prokuratúry, jeho oznámením zaoberala, nie však na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave. Ako vyplýva z upovedomenia, prokurátorka krajskej prokuratúry podanie zo 14. júna 2022, ktoré bolo výslovne označené ako trestné oznámenie a v ktorom boli konkretizované postupy, z ktorých sťažovateľ vyvodzuje podozrenie zo spáchania konkrétneho trestného činu, vzhľadom na jeho obsah neposúdila ako trestné oznámenie. Odôvodňovala to tým, že sťažovateľ nenamietal uvedené skutočnosti bezprostredne počas výsluchov pred vyšetrovateľkou a sudcom pre prípravné konanie, čo považovala za obštrukciu. Nevysporiadala sa však so subjektívnou predstavou sťažovateľa

o tom, či jeho podanie napĺňa formálne a materiálne znaky trestného oznámenia. Krajská prokuratúra tak bližšie neodôvodnila, z akých dôvodov posúdila podanie sťažovateľa takýmto spôsobom. To viedlo k tomu, že nebolo vydané žiadne rozhodnutie podľa § 197 ods. 1 Trestného poriadku, ktoré prokurátorovi dáva dostatočný priestor na zákonom predpokladané vysporiadanie sa i s takým podaním, z ktorého je zrejmé, že k spáchaniu trestného činu nemohlo dôjsť, a preto nie je dôvod na začatie trestného stíhania. Nemožno sa stotožniť so záverom, že postoj sťažovateľa v konaní pred súdom, v ktorom urobil vyhlásenie o vine, svedčí o jeho stotožnení sa s postupmi orgánov činných v trestnom konaní.

10. Z ústavného hľadiska nie je dôvod na to, aby sa prokurátor vyhol rozhodnutiu podľa § 197 ods. 1 Trestného poriadku, a podanie, v ktorom je formulovaná subjektívna, hoc aj celkom nesprávna predstava o tom, že konkretizovaným postupom bol spáchaný trestný čin, neposúdil ako trestné oznámenie. Právo na inú ako súdnu ochranu sa realizuje postupom ustanoveným zákonom, ktorým je v tomto prípade Trestný poriadok, ktorý predpokladá konkrétnu formu rozhodnutia v prípadoch, v ktorých nie je dôvod, aby na základe trestného oznámenia bolo začaté trestné stíhanie. Nezvolenie tejto zákonom predpokladanej formy rozhodnutia preto viedlo k tomu, že namietaným vyrozumením prokurátora bolo porušené základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

11. Je pravdou, že základné právo na inú právnu ochranu negarantuje dvojinštančnosť ako svoju univerzálnu obsahovú súčasť. Ak však procesný predpis, v rámci ktorého sa možno domáhať uvedeného základného práva, oprávnenie podať opravný prostriedok s devolutívnym účinkom zakotvil, potom už dvojinštančnosť komponent základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy predstavuje. Trestný poriadok umožňuje oznamovateľovi podať proti rozhodnutiu podľa § 197 ods. 1 sťažnosť, o ktorej rozhoduje nadriadený orgán. Preto tým, že prokurátorka krajskej prokuratúry nesprávne posúdila podanie sťažovateľa a nerozhodla o ňom spôsobom predpokladaným zákonom, znížila kvalitu poskytovanej inej právnej ochrany. V tejto veci tak nejde len o otázku posúdenia skutočného obsahu procesnoprávneho úkonu v rovine podústavného práva, ale pochybenie prokurátorky krajskej prokuratúry nadobudlo z uvedených dôvodov aj ústavný rozmer v priamej väzbe na čl. 46 ods. 1 ústavy.

12. Vo veci zároveň je nutné vyhovieť ústavnej sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keďže k zásahu do práv sťažovateľa došlo zjavnou nečinnosťou krajskej prokuratúry, čo potvrdzuje aj vyjadrenie generálnej prokuratúry a jej následný procesný postup. Trestné oznámenie bolo podané 14. júna 2022 a krajská prokuratúra sa s ním ústavne neudržateľným spôsobom vysporiadala až po podaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa v marci 2023. Ani ústavná sťažnosť krajskú prokuratúru neprimäla ku konaniu súladnému s Trestným poriadkom a až v apríli 2024 dala generálna prokuratúra pokyn na riadne a plnohodnotné prešetrenie trestného oznámenia sťažovateľa. K prešetreniu a vybaveniu jeho trestného oznámenia v súlade s Trestným poriadkom tak nedošlo ani po takmer dvoch rokoch od jeho podania. Pritom vybavovanie trestných oznámení patrí medzi štandardnú agendu orgánov činných v trestnom konaní. Je však napokon nutné dodať, že aj sťažovateľ prispel k oddialeniu riadneho prešetrenia jeho trestného oznámenia. K ním namietaným skutkom zo strany príslušníkov polície malo dôjsť 16. a 17. apríla 2022, pričom k jeho trestnému oznámeniu došlo až o takmer dva mesiace v júni 2022.

13. K porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nedošlo. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že čl. 6 dohovoru nie je aplikovateľný ani na poškodeného v trestnom konaní, ktorého trestné oznámenie prípadne bolo odložené bez toho, aby bolo začaté trestné stíhanie údajného páchatel'a (Duchoňová proti Českej republike, rozhodnutie z 2. 10. 2006, č. 29858/03, oddiel 1, obdobne II. ÚS 229/2022).

14. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia ústavných práv sťažovateľa bol ústavne neprijateľný postup vybavenia trestného oznámenia a výrazná nečinnosť krajskej prokuratúry. S prihliadnutím na celkovú dĺžku a fázu konania, správanie sťažovateľa a postup krajskej prokuratúry bolo sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 800 eur s tým, že vo zvyšnej časti jeho návrhu nebolo vyhovené.

15. Napokon je potrebné uviesť, že vzhľadom na pokyn generálnej prokuratúry na preverenie trestného oznámenia sťažovateľa nebolo nutné v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy krajskej prokuratúre prikázať, aby vo veci sťažovateľa bezodkladne konala a vysporiadala sa trestným oznámením spôsobom predpokladaným Trestným poriadkom. V tejto súvislosti treba uviesť, že postupom generálnej prokuratúry bol čiastočne odstránený trvajúci zásah do práv sťažovateľa spočívajúci v tom, že o jeho trestnom oznámení sa nekonalo zákonom predpokladaným spôsobom. Keďže došlo k priet'ahom pri vybavovaní trestného oznámenia sťažovateľa, nebol dôvod postup generálnej prokuratúry smerujúci k tomu, že o trestnom oznámení sťažovateľa sa rozhodne zákonom predpokladaným spôsobom, akceptovať ako úplné odstránenie zásahu do ústavných práv sťažovateľa. K porušeniu jeho práv totiž nedošlo len nesprávnou kvalifikáciou jeho trestného oznámenia, ale aj nečinnosťou krajskej prokuratúry.

16. Práve tento aspekt bol rozhodujúci pred odlíšením veci sťažovateľa od procesne podobných vecí, v ktorých k náprave postupov prokuratúry došlo počas konania o ústavnej sťažnosti na základe zásahu generálnej prokuratúry s následným nevyhovením na ďalšie konanie prijatým ústavným sťažnostiam (III. ÚS 222/2023, III. ÚS 18/2022). Ústavné sťažnosti v týchto dvoch veciach smerovali proti rozhodnutiam prokuratúry, no nie proti nečinnosti krajskej prokuratúry, tak ako to bolo v prípade sťažovateľa. Osobitne bolo zohľadnené i to, že nečinnosť krajskej prokuratúry vo veci trestného oznámenia sťažovateľa pokračovala aj po doručení ústavnej sťažnosti sťažovateľa krajskej prokuratúre a k čiastočnej náprave došlo až na zásah generálnej prokuratúry po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

V.

17. Sťažovateľovi bola rozhodnutím ústavného súdu ustanovená advokátka, ktorej trovy podľa § 37 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov znáša štát. Vyhovenie ústavnej sťažnosti odôvodňuje, aby tieto trovy štát zniesol tak, že ich ustanovenej advokátke zaplatí krajská prokuratúra. Výška trov 856,75 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie

právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a doplnenie ústavnej sťažnosti 2 x 343,25 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 13,73 eur) predstavuje 713,96 eur k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 142,79 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu